

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΗΘΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ο ΦΥΓΟΔΙΚΟΣ

ΕΚΕΙΑ, κατὰ τὰ λυχνανάμματα ὁ Σίφακας ἤφταξε στὸ χωριό. Μὰ δὲν ἐπῆε ντολόγο στὸ σπίτι ντου. Περιμενε νὰ σκοτεινιάσῃ καλὰ γιὰ νὰ πάῃ. Νὰ μὴν τονε δῆ κιανεῖς.

Ἡ μάννα ντου ἤστρωνε τὸ τραπέζι κεινιά τὴν ὥρα, μαγέρευγε τὴν ὄρνιθα, κι ἤβραζε τ' αὐγά. Μὰ πότε-πότε ἤλεγε καὶ τοῦ συντέκνου δυὸ λόγια :

— Δὲ μπορῶ, σύντεκνε, μπλιὸ τουτηνά τὴ ζωή. Νὰ μὲ λυπηθῆ μπλιὸ ὁ Θεός. Δὲ βαστῶ τὴν τρομάρα καὶ τὰ καρδιοχτύπια. Ὅϊ, ἐδὰ τότε ζυγώνουνε, ὄϊ ἐδὰ τότε πιάσανε. Ἐνα τέλος νὰ γενῆ κι' ὡς θέλει ἄς εἶναι.

Ἡ μάννα τάλεγε τουτανά, τοῦ συντέκνου, τοῦ βουλευτῆ, ποῦρθε ἀπὸ τὴ χώρα. Σὰν ἤρχούντονε πάντα ντου, στὸν Σίφακα ἐκόνευγε. Ἀκόμη κ' ἐδὰ πὺν ὁ Σίφακας εἶχε καωμένο τὸ φονικὸ καὶ γύριζε φυγόδικος ἐπαδὰ στὸ σπίτι ντου ἐπέζεφνε. Καὶ κάθε βολά, ἡ μάννα ἤβρισκε τρόπο νὰ κἀνῃ χαμπέρι τοῦ γιουῦ τζη, νὰ κατεβαίνη.

— Ἐμῆνυσά του πάλι ἀπόψε νάρθη. Νὰ τοῦ πῆς, σύντεκνε, ἴντα νὰ κάμῃ. Νὰ ξακλουθῆ νὰ γυρίζῃ τὰ βουνὰ φυγόδικος, γιὰ νὰ παραδοθῆ κι' ὁ Θεὸς ἔχει.

Καὶ ὄλο, μπαινόβγαινε καὶ ὄλο προῶμα ἔχε νὰ ἐτοιμάσῃ. Ἦνοιγε τὴν κασέλα νὰ βγάλῃ τὰ τραπεζομάντυλα καὶ τὰ πεσκήργια, ἐσύμπαινε τὴ φωθιά, ἤπλυνε τὸ ρίζι, ἐχτύπα τ' αὐγολέμονο, καὶ πότε-πότε ἤνοιγε καὶ τὸ πανοπόρτι, σιγά-σιγά καὶ ξάνοιγε νὰ δῆ : ἔρχεται τὸ παιδί τζη. Καὶ κάθε φορὰ ἀνεστέναζε καὶ τρέχανε τὰ μάθια τζη :

— Δὲν ἦκανε νὰ μ' ἔχε παρμένη ὁ Θεὸς νὰ μὴ σύρω καὶ τουτονὰ τὸν καῦμό...

Μὰ δὲν τὸ ξετέλευγε καὶ εὐτὺς τὸ μετάνοιωνε. Ἄν ἤθελά 'ναι ποθαμμένη; Ποιὸς θὰν εἶχε τὴν ἔγνοια τοῦ Σίφακα ἐδᾶ;

Κι' ἐκάτεχε αὐτὴ ἵντὰ τονε νᾶχη κιανεῖς τὴν ἔγνοια μιανοῦ φυγόδικου.

Πόσες βολές δὲν ἤπερνε χωστὰ τὴν καθαρὴ ἄλλαξά καὶ τὸ ψωμί καὶ τὸ φαί, καὶ γύριζε ὄρες τὰ βουνὰ νὰ τονε γυρεύγη, καὶ στοῦ ὕστερο γιάγερνε ἄπραγη, κατασκοτωμένη ἀπὸ τὸν κάματο, καὶ μὲ τὸν καῦμὸ πὼς ὁ γυιὸς τση, δὲ θὰ φάη μαγερεμένο φαί, καὶ δὲ θάλαφρώση μὲ τὸ πλυμένο ροῦχο. Καὶ πόσες ἄλλες βολές δὲν ἐγλάκα σὰν τὴν κουζουλή, νὰ τοῦ πῆ πὼς τὸ ἀπόσπασμα εἶνε πάλι στοῦ χωργιὸ καὶ τονε γυρεύγει, μόνο νὰ φύγη, νὰ φύγη, τὸ γληγορίτερο!

— Ὅχι! ὄχι! Δόξα νᾶχης, Θεέ μου, ποῦ τὴν ἄφηκες ζωντανὴ νὰ τοῦ βρῖσκεται τοῦ παιδιοῦ τζη.

Τέλος ἦρθε ὁ Σίφακας, ἀψηλὸς ἄντρας ὡς ἐκίε πάνω μὲ μαῦρα γένεια καὶ πυκνὰ μαλλιά, μελαψός, γλυκὺς στὴν ὄψη καὶ ἡμερος.

— Μαννάκι, χαζίρεψε νὰ φᾶμε. Φέρε καὶ κρασί νὰ πιοῦμε. Κι ὅτι ἔχεις ὀγρήγορα νὰ γενῆ, γιατί πεινοῦμε. Νὰ σὲ δῶ!

— Ἐγνοια σου, παιδί μου. Μὲ τοῖ χαρῆς σου ὅτι μοῦ πεῖς...

Μὰ κοπιάσετε... ὅλα εἶνε ἔτοιμα.

Ὁ Σίφακας, πριχοῦ κάτση, βάνει κρασί καὶ κερνᾶ τὸ σύντεκνο:

— Στὴν ὑγείᾳ σου, σύντεκνε, καλῶς ἐκόπιασες.

Μὰ δὲν εἶχενε καλὰ-καλὰ σηκωμένο τὸ ποτήρι καὶ χτυπᾶ ἡ πόρτα.

— Ἀνοίξετε, φώναξε ἀπόξω ἡ φωνὴ τοῦ ἀποσπασματάρχη.

— Ἰντα γυρεύγετε ἐπά! ἀπηλογήθηκε ἡ μάννα καὶ πῆε στὴν πόρτα καὶ στάθηκε.

— Ἀνοίξέ τως, μάννα. Εἶπε ὁ Σίφακας ἀτάραγος κι ἄφηκε τὸ ποτήρι.

Ἦνοιξε καὶ μπήκανε μέσα τρεῖς νομάτοι.

— Σίφακα, ἀκλούθα μας.

Εἶπε ὁ ἀρχηγός.

— Μὲ τοῖ χαρῆς σας, μὰ πρῶτα θὰ φάω καὶ θὰ πιῶ μὲ τὸ σύντεκνο.

— Δὲ μπορούμε ν' ἀνημένωμε.

— Εἶπα σας, δικὸς σας εἶμαι. Ἀνημένετέ με νὰ ποφάω. Μου σαφίση ἔχω.

— Λέμε πὼς δὲ θὰ τὸ θελήσης νὰ σὲ πάρωμε μὲ τὸ ζόρε. Ἀκλούθα μας μὲ τὸ καλό.

Ὁ Σίφακας ἐγίνηκε κίτρινος σὰν τὸ κερδί. Τὰ μάθια ντου σπιθίσανε, σούφρωσε τὰ φρούδια ντου καὶ ξανάπε:

— Εἶπα σας ν' ἀνημένετε νὰ ποφάω.

Οἱ τρεῖς νομάτοι κάμανε νὰ πᾶνε κοντὰ ντου.

— Σίφακα, εἶπαμε νὰ μᾶς ἀκλουθήξεις μὲ τὸ καλό.

Μὰ τότε σας ... Ἔ, καὶ ποιὸς εἶδε τὸ Θεὸ καὶ δὲν τότε
φοβήθηκε.

Ὁ Σίφακας ἐχύθηκε σὰν τὸ θεριό.

— ... τὸ Θεὸ σας, κερατάδες!

Μιά καρτέλα σβούριξε σὰ σφεντόνα πάνω ἀπὸ τὸ κεφαλή ντου,
κι' ἤπεσε βαρειά. Κι' ἄλλη - κι' ἄλλη - κι' ἄλλη. Ἐνα μαχαῖρι
ἤστραψε στὸ λιγοστὸ φῶς τοῦ λύχνου.

Κι οἱ τρεῖς νομάτοι ἦτανε χάμαι.

Ὁ Σίφακας τοὶ διασκέλισε, στάθηκε στὸ τραπέζι, ἤβαλε
κрасί.

— Στὴν ὑγεία σου, σύντεκνε, καὶ καληνύχτα.

Ἦσφιξε τὴ ζώνη ντου καὶ χύμηξε στὸ σκοτάδι.

(1917)

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

Η ΚΟΥΚΚΟΥΒΑΓΙΑ

(σονέττο)

Ἐοφὸ πουλί, ποῦ νύχτα βασιλεύεις,
κι' ἀχιτίδας φωτεινῆς μισεῖς τὰ κάλλη,
ἐσὸν ποῦ μὲ δικό σου φῶς γυρεύεις
τὰ φεύγης δανεικοῦ φωτὸς τὴ ζάλη.

Στὸ μαῦρο θόλο τοῦρανοῦ ἀγναντεύεις
καθάρια τὴ Διαφάνεια τὴ Μεγάλη,
καὶ μέσ' ἔς τὰ μυστικά της ταξειδεύεις
καὶ φθάνεις μέσ' στοῦ Ἀγνώστου τὴν ἀγκάλη.

Ἐκεῖ μονάχα συναντῆς τὴ Γνώση,
αὐτὴ, ποῦ τὴν ζητοῦν σιὸν Ἥλιο τόσοι
παλεύοντας σὴ ζάλη τοῦ φωτὸς του,

τὸ πνεῦμα τους σκοτίζοντας ἐμπρὸς του
ἀπὸ τὴ νύχτα βγάζεις τὴ σοφία
ἀπὸ τὸ Χάος τὴ Δημιουργία.

(Ὁκτώβριος 1917)

ΝΑΘ. ΔΟΜΕΝΕΓΙΝΗΣ